

Finlands rapport om de tredje försäkringsdirektiven

av vicehäradshövding **Jorma Savonen**,
utvecklingschef vid Företagarnas Fennia, Helsingfors

1. Situationen i Finland

I Finland hålls den 16 oktober en folkomröstning om medlemskap i Europeiska unionen och därefter träffar riksdagen det slutliga avgörandet i frågan. Det eventuella medlemskapet i unionen har en stor betydelse för Finlands försäkringslagstiftning, eftersom frågan om det tredje skadeförsäkringsdirektivets ikraftträdande i Finland fortfarande delvis är öppen. Ett medlemskap i EU skulle innebära att bestämmelserna i det tredje skadeförsäkringsdirektivet tillämpas även i Finland.

Jorma Savonen

Finlands och Europeiska unionens divergerande åsikter om det tredje skadeförsäkringsdirektivets tillämpningsområde och om Finlands lagstadgade olycksfallsförsäkring ledde till att Finland i detta skede lämnades utanför det tredje skadeförsäkringsdirektivet. Efta-staterna meddelade dock preliminärt att de tillämpar direktivet även på Finland. Dessutom har Finland uttryckt sin önskan att ingå bilaterala avtal med EU-länderna om tillämpning av direktivet.

I höst har regeringen för avsikt att till riksdagen avlåta förslag till lagar, som innehåller nationella bestämmelser om försäkringslagstiftning som i överensstämmelse med det tredje livförsäkringsdirektivet föreslås träda i kraft i Finland. Därtill innehåller lagpaketet som alternativ till de nuvarande bestämmelserna nationella bestämmelser som följer det tredje skadeförsäkringsdirektivet och är avsedda att tillämpas på avtal med Efta-länderna och eventuella bilaterala avtal med EU-länderna. Interna bestämmelser som anpassats till det tredje skadeförsäkringsdirektivet kommer också att införas i Finland. Enligt de uppgifter som för närvarande är tillgängliga

väntas totalreformen träda i kraft i början av januari 1995.

Den finländska arbetspensionsförsäkringen lämnades utanför livförsäkringsdirektivets tillämpningsområde redan i samband med förhandlingarna om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet — och kommer också i fortsättningen att stå utanför, även om Finland blir medlem av Europeiska unionen. Förutsättningen för detta är att de finländska pensionsbolagen uteslutande bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring och att alla frivilliga försäkringar överflyttas till livförsäkringsbolagen före 1.1.1995. Enligt den princip om etableringsrätt som gäller inom Euro-

peiska unionen kan emellertid ett utländskt försäkringsbolag som iakttar Finlands nationella lagstiftning grunda ett dotterbolag i Finland och börja bedriva arbetspensionsförsäkring.

2. Endast en koncession samt övervakning från hemlandet

Övergången från en nationell marknad till en gemensam marknad i enlighet med de tredje direktiven förutsätter även i Finland att principen om en koncession och tillsyn från hemlandet iakttas. Då kan ett försäkringsbolag på basis av en och samma koncession utöva försäkringsverksamhet i alla stater som hör till gemenskapen, antingen genom att grunda filialkontor eller genom att från sitt verksamhetsställe marknadsföra försäkringar över gränserna. Principen om hemlandstillsyn omfattar också ekonomisk övervakning av försäkringsverksamhet som utövas i en annan medlemsstat och har närmast karaktären av tillsyn i efterhand.

Rätten att bevilja koncession överflyttas i Finland från statsrådet till social- och hälsovårdsministeriet. Statsrådet kommer emellertid även i fortsättningen att bevilja tillstånd för lagstadgad olycksfallsförsäkring och arbetspensionsförsäkring. Koncessionsansökan bör åtföljas av en plan för företagets verksamhet. Bolagets ledning förutsätts ha gott rykte samt behövlig yrkesmässig kompetens och erfarenhet. Stadganden om kvalitativ ägarkontroll har redan i ett tidigare skede tagits in i den finländska lagen om försäkringsbolag, men på grund av de tredje försäkringsdirektiven måste de i viss mån preciseras. Tillsynsmyndigheterna i Finland har i år varit tvungna att praktiskt tillämpa reglerna för ägarkontroll i samband med att ett livförsäkringsbolag råkade i ekonomiska svårigheter.

Förhandsstadfästelsen av försäkringspremier och försäkringsvillkor kommer att upphöra, men när det gäller obligatoriska försäk-

ringar skall tillsynsmyndigheterna få ta del av allmänna villkor och specialvillkor innan dessa tas i bruk. Inom livförsäkring måste bolagen i fortsättningen kunna dokumentera beräkningsgrunderna för premier och ansvarsskuld.

Avvikande från tidigare bestämmelser kan finländska försäkringsbolag under vissa förutsättningar också äga kreditinstitut eller finansiella institut.

3. Försäkringsteknisk ansvarsskuld

Försäkringsbolag skall upprätta en försäkringsteknisk ansvarsskuld, som omfattar hela affärsverksamheten. Stadgandena i de tredje direktiven innebär en betydlig utvidgning av täckningsbestämmelserna för de finländska skadeförsäkringsbolagen, som tidigare inte behövde täcka hela den försäkringstekniska ansvarsskulden.

Med beaktande av vilket slag av försäkringsrörelse bolaget bedriver skall de medel som används till täckning av ansvarsskulden placeras tryggt och lönsamt och så att de kan omvandlas till pengar. I denna form innebär det sistnämnda en ny princip i Finlands lagstiftning. Vidare skall tillgångarna placeras så att de uppfyller krav på tillräcklig mångsidighet och riskspridning. De tillgångar som ingår i ansvarsskuldens täckning skall i regel värderas till gängse värde. Minst 75 % av ansvarsskuldens bruttobelopp skall täckas med tillgångar som har anknytning till en EES-stat eller därmed jämförbar stat.

Försäkringsbolagets styrelse skall utarbeta riktlinjer för placeringen av bolagets tillgångar och därvid beakta täckningen av ansvarsskulden. Riktlinjerna skall hållas à jour med den aktuella situationen.

Den finländska lagen om försäkringsbolag och den därtill hörande förordningen samt tillsynsmyndighetens cirkulär kommer att kompletteras med nya bestämmelser om medel

som lämpar sig för täckning av ansvarsskulden och bestämmelser om maximibelopp för placeringar av olika slag.

Även i Finland kommer stadgandena att omfatta maximigränser för såväl olika tillgångsslag som för placering i enskilda objekt. I de nya bestämmelserna fastställs en maximigräns på 40 % för fastighetsinnehav och en maximigräns på 10 % per fastighet, vilket eventuellt kan föranleda behov av ändringar i vissa försäkringsbolags placeringar. Bolagen beviljas dock en övergångsperiod till slutet av 1998. Den maximigräns på 5 % som fastställs för placeringar i ett enskilt företag av medel som utgör täckning för ansvarsskulden kommer knappast att vålla försäkringsbolagen i Finland några problem.

4. Service, konkurrens och effektivitet

4.1 Service och produktutveckling

När de tredje direktiven träder i kraft och det uppstår en gemensam inre direktförsäkringsmarknad blir utbudet av försäkringstjänster och service nästan helt fritt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detta kommer på många sätt att förändra den service som de finländska försäkringstagarna får, i och med att kundernas valmöjligheter ökar på grund av nya arbetsmetoder, nya produkter och nya tariffer.

De finländska försäkringsbolagen blir tvungna att utveckla nya serviceformer och verksamhetsmetoder efter utländsk förebild eller enligt egen modell, eftersom de förr eller senare sprids hit när marknaden blir fri. Till exempel försäkringar av unit linked-typ säljs redan på den finländska marknaden och nästa år kan livförsäkringsbolagen troligen börja marknadsföra s.k. kapitaliseringsavtal, som helt saknar det riskelement som är utmärkande för försäkringar.

4.2 Distributionskanaler

Ovannämnda produkters inträde på marknaden närmar de finländska bankerna och försäkringsbolagen till varandra och har redan nu ökat bankernas betydelse som distributionskanal för försäkringsbolagen. En annan konkurrensfaktor och distributionskanal som är rätt ny i Finland och som vinner terräng med den europeiska integrationen är mäklarverksamheten. En lag om om mäklarverksamhet trädde i kraft från början av 1994. I Finland verkar för närvarande drygt tio mäklare — både inhemska och utländska. Tillsynsmyndigheterna är i färd med att registrera dem enligt föreskrifterna i lagen. Enligt officiella beräkningar inflyter för närvarande 1—2 % av de finländska företagens försäkringspremier via mäklare. Också mäklarverksamheten ställer nya krav på försäkringsbolagens service och effektivitet.

4.3 Konsumentskydd

För konsumenten blir det allt svårare att jämföra olika försäkringstjänster, när förhandstadsfästelsen av villkor och premier slopas med de nya direktiven. Därför är den information som försäkringsbolagen ger konsumenterna om försäkringstjänster ytterst viktig. När den nya lagen om försäkringsavtal träder i kraft 1.7.1995, kommer konsumentskyddet på försäkringsområdet att förbättras och försäkringsbolagens informationsskyldighet att öka.

4.4 Inhemska och utländsk konkurrens

När de tredje försäkringsdirektiven träder i kraft och prissättningen därmed blir friare, kommer också priskonkurrensen till en början främst till synes som en inbördes konkurrens mellan de inhemska försäkringsbolagen. Det beror först och främst på att utländska bolag sannolikt inte med det samma kommer

TEMA EU

att göra några större satsningar på den finländska marknaden. Dessutom kommer de inhemska försäkringsbolagens inbördes konkurrens att öka på grund av att både EU:s och våra egna nationella konkurrensregler kommer att tillämpas på försäkringsverksamheten i Finland, och bolagens möjligheter till samarbete därigenom kommer att begränsas i någon mån. Konkurrensmyndigheterna har i praktiken vidtagit åtgärder mot två finländska pensionsbolag som hade planer på att dela upp marknadsföringen enligt kundföretagens storlek. De finländska försäkringsbolagen befinner sig i ett relativt gott läge med tanke på den utländska konkurrensen. Goda

lokala distributionskanaler, betydande kundfinansiering, ingående kännedom om risker på det lokala planet, låg prisnivå inom skadeförsäkringen och tämligen god kostnadseffektivitet inom bolagen samt också det finska språket och den finska kulturen är en styrka gentemot utländsk konkurrens. Förutsättningen är dock, att vi även i fortsättningen baserar verksamheten på kundens behov och förväntningar, upprätthåller en god servicenivå och liksom hittills fäster uppmärksamhet på bolagens kostnadseffektivitet och på förmågan att snabbt reagera på förändrade förhållanden.